

Коханці юстиції

КУПИТИ

Про книгу

Родинно-побутові і політичні вбивства, зґвалтування і грабунки, розбещення малолітніх і загадкове відокремлення голови, ідейні зради і зради заради ідеї, закладені різним дияволом душі й не завжди справедливі, але часто жахливі покарання.

Юрій АНДРУХОВИЧ

КОХАНЦІ ЮСТИЦІЇ

УДК 821.161.2-4
А 66

Андрухович Юрій

А 66 Коханці Юстиції [Текст] : роман / Юрій Андрухович. – Чернівці : Меридіан Чернівці, 2018. – 304 с.

ISBN 978-966-97679-2-9

«Коханці Юстиції» – паранормальний роман, у якому окремі життєписи з притаманною автору композиційно-стилістичною майстерністю об'єднуються в художню цілість і аж волають про восьми-з-половиною-серійну кінематографічну реалізацію. Родинно-побутові і політичні вбивства, зґвалтування і грабунки, розбещення малолітніх і загадкове відокремлення голови, ідейні зради і зради заради ідеї, закладені різним дияволам душі й не завжди справедливі, але часто жахливі покарання. Чого ще треба, щоб читач відчув себе благим і з насолодою усвідомив свою моральну перевагу над нещасними коханцями примхливої Юстиції? Та вже – за старою доброю традицією – й над автором, якому спало на думку увічнити таких пропащих істот.

УДК 821.161.2-4

Жодну частину з цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва.

Видання здійснено на замовлення
Міжнародної літературної
корпорації Meridian Czernowitz

Юрій Андрухович © текст, 2017
Меридіан Чернівці © 2017
Артем Колядинський © малюнки, 2017

ISBN 978-966-97679-2-9

Усі права застережено

Юрій АНДРУХОВИЧ

КОХАНЦІ ЮСТИЦІЇ

ПАРАІСТОРИЧНИЙ РОМАН
У ВОСЬМИ З ПОЛОВИНОЮ СЕРІЯХ

Meridian Czernowitz
2018

Нехай звершиться правосуддя. Нехай загине світ.

Стародавній суддівський жарт

Розділ перший

САМІЙЛО, або ПРЕКРАСНИЙ РОЗБИШАКА

Самійло (Самуель) Немирич, цей завчасно відмерлий і недоречно забутий пагінчик на дереві нашого національного бандитизму, привертає до себе увагу насамперед стилістично, а виняткова краса його злочинів ґрунтується на абсолютній свободі. Навіть про найзухваліші з його убивств і грабунків можна сміливо стверджувати, що їх виконано з неабияким естетичним чуттям і що всі вони залишають непозбутнє враження вільної натхненної творчості.

Дотепер життя цього подільського шляхтича, котрий найблисकुчішу частину своїх днів земних промарнував у Львові 1610-х років, майже не описано в жодного з наших, уже якось одного разу розстріляних, історіографів. Натомість оповідь, яку подибуємо у Владислава Лозинського в його капітальному томі «Prawem i lewem» (чи, по-українськи перекладаючи, «Шаблею та грамотою»¹), викладено надто тенденційно: Самійло

¹ Точніше – «Правдами й неправдами».

Немирич виразно неприємний авторові вже хоча б тим, що не-католик і неполяк. Окрім того, він походить із тих самих Немиричів, що й майбутній полковник Війська Низового Немирич Юрко – безжальний герой кампанії 1648–49 років, поет, філософ, еретик. (Немиричі взагалі досить охоче переходили в аріанство, що, зрештою, притаманне на той час не лише їм, а й таким стародавнім родинам, як Потоцькі, Вишневецькі чи Татомири.)

Стосовно ж вірша, написаного буцімто про Самійла Немирича та від його імені й опублікованого у книжці «Екзотичні птахи і рослини», слід визнати, що автор не завдав собі праці хоч скільки-небудь заглибитися в минувшину і вивести якийсь неоднозначний та повчальний історичний тип. Суть вірша – це, власне, надміру виокремлений, вирваний з життєвого контексту і гіпертрофований т. зв. «інцидент із плячками», який, хоч його і справді зафіксовано в біографії нашого героя, є доволі випадковим і нехарактерним.

Нині прийшла пора сказати всю правду про цю малознану нащадкам видатну особистість, ліквідувавши таким чином ще одну білу пляму в океані національної історії та визвольних змагань.

Самійло Немирич поселяється на Краківському передмісті Львова 1610 року. Зостається невідомою точна дата його народження, але достеменно знаємо, що на час переїзду йому трохи більше двадцяти років. Він чудово фехтує і їздить верхи, зі смаком одягається, купуючи дорогі тканини виключно й по чергово у венецьких та ґенуезьких купців, полюбляє херес, мальвазію, добру музику та мадеру. Його дім невдовзі перетворюється на притулок для оригінальних вигнанців з усіх куточків Старого Світу; це переважно відомі інфаміси та збоченці, циркові блазні, серійні вбивці, філософи, окультисти, прославлені алхіміки, содоміти, протестанти, вогнепоклонники,

ліліпути і грабіжники. Вільний час минає за буйними учтами, блюзнірськими співами та релігійними диспутами. Чи не щодня Немирич у супроводі своєї ватаги рушає походом по найзнаменитіших міських винарнях, де залюбки й охоче жартує: стріляє з мушкета по пляшках і піскових годинниках, прибиває цвяхами бороди відвідувачів до шинкваса, ламає їм руки, ноги, витрушує золоті та срібні монети з їхніх кишень, показує голий зад, б'є вікна і дзеркала, топить магістратського райцю Щеп'юрського в чані зі свіжозаварюваною кавою, а суддю-корупціонера Голомбека – у вбиральні, вибиває очі надміру зухвалим, ламає їм ребра, люрає в їхнє пиво, змушує їх поїдати власне лайно, голосно співає і пританцьовує тощо.

Сучасний читач з деяким нерозумінням і навіть осудом поставиться до таких проявів життєвої сили та здорової духовної енергії. Тому вже тепер варто сказати кілька слів про тогочасні звичаї.

Убивство чи взагалі будь-яке меншого калібру насильство за чинною тоді Конституцією 1577 року не вважалося чимось аж надто неприпустимим і протиправним. Тодішні юристи ставилися до розглядуваних злочинів радше по-філософськи, аніж правничо, з великою домішкою гумору, іронії та християнського милосердя щодо порушників. Строки ув'язнень були напрочуд нетривалі та здебільшого умовні. Так, за вбивство шляхтичем рівного йому шляхтича (а шляхтичі на той час становили добрих три чверті всього народонаселення Рес Публіки) належалося рік і три тижні відсидіти під арештом у замковій вежі, сплативши при цьому дві тисячі золотих у скарбницю. За те саме вбивство, але із затриманням убивці «in gicenti» («на гарячому»¹) – кара подвоювалась: два роки і шість тижнів вежі та

¹ Точніше – негайно, відразу ж, на місці злочину.

чотири тисячі грошового відшкодування. (Чомусь затримання на гарячому вважалося фактором обтяжливим: мовляв, не попадайся, дурню, а вбивай розумно, щоб ніхто не накрив.)

Зрештою, жоден процес щодо жодного вбивства просто не міг відбутись, якщо родина потерпілого не спромоглася притарабанити до суду його мертве тіло (то була особлива юридична процедура під назвою «презентація трупа»). Тому головною темою роздумів для кожного, хто намислив порішити ближнього, було те, в який спосіб своєчасно і надійно позбутися тіла: пустити з каменем на дно Полтви, спалити в кухонній печі, закопати якомога глибше в якомога чорнішому лісі, посікти на дрібнесенькі кавалочки тощо. До речі, у випадку із суддею Голомбеком, що його Немирич, як уже згадувалося, втопив у лайні, суддеве тіло так і не було знайдено, через що справу закрили за відсутністю в ній складу злочину, а саме суддевого трупа.

Вбивалося легко, мордувалося безтурботно – потаємно та «in silentio», на очах у суспільства, адже навіть якщо суд усе-таки відбувався і вирок виносили, то засуджений не мусив обов'язково і слухняно сідати у вежу, а найчастіше йшов собі додому чи з друзями на вино. Річ у тому, що хоч судову і виконавчу владу було на той час уже частково відокремлено, проте виконавча нічого, щиро кажучи, виконати не могла, оскільки їй завше катастрофічно бракувало самих виконавців, себто охоронців правопорядку. Кожен підсудний натомість з'являвся до суду в такому добірному товаристві озброєних до зубів шаблями, мечами, ланцюгами, киями, кастетами, галябардами й палашами друзяк, родичів і слуг, що лише знавіснілий фанатик правосуддя або самовбивця наважився би спробувати силоміць привести його до в'язниці – спроба така, безперечно, мала б сумовиті для правосуддя наслідки.

Отож коли в липні 1612 року добрі знайомці зустрічають Немирича в замарстинівській корчмі Макольондри, при відмінному гуморі, зі шклянкою хересу в руці та тлустою, в самих лише турецьких панчохах, шльондрою під боком, то на їхнє ласкаве запитання, а що він тут поробляє, чують не менш ласкаву відповідь: «Ге-ге, відсиджую вежу, панове! Вбив-їм те-перечки старшого Ісаковича та й дістав-їм три тижні з роком. І мушу сидіти, бо нема на то ради!»

(Ісакович – вихрещений караїм, гендлював підробними львівськими килимами, які видавав за перські, бо вони і справді від перських нічим не різнилися. Одного разу Немирич разом із найближчими товаришами-шибайголовами Яцьком Бородавкою, Геником Шулерманом і португальським мурином Жоелінью піймали Ісаковичевого сина Захарію в борделі «Чотири цицьки», де юний караїм натхненно процвиндрював татусеві набутки, силоміць стягнули його з працівниці борделю Зузанни Валігури і потягли до Винниківського лісу, де зв'язаного покинули в печері, лишивши на варті підсліпуватого ліліпута Птушека. Тим часом потелефонували до старого Ісаковича, вимагаючи з нього п'ять тисяч золотих австрійських цехінів, у противному разі погрожуючи розчленувати молодого Захарка на одинадцять рівних частин, приславши згодом старому його (синову) голову, шлунок і статевий член. Старий Ісакович, прихопивши улюблений куфер з цехінами, покvapно рушив у бік Чортової скелі, де було домовлено про зустріч із Немиричем та його командою. Тим часом молодий Ісакович зумів вив'язатися з пут (цей номер він міг не раз підглянути в мандрівних штукарів, слідом за якими волочився кілька сезонів поспіль), а відтак приголомшив, тобто вбив, заспалого ліліпута каменякою й пішки, перетнувши ліс та Галицьке передмістя, попрямував назад до борделю

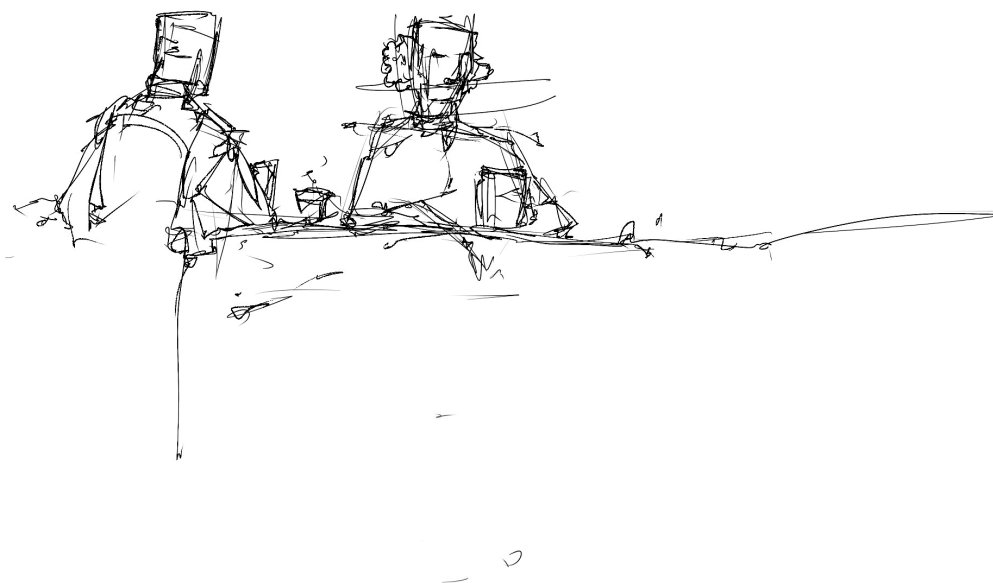
«Чотири цицьки», позаяк мав прикре відчуття, що як слід у ньому не нагулявся. Розлючені його втечею, Немирич і товариство зрешетили старого Ісаковича кулями, не пожалкувавши на нього цілих вісім обойм. На довершення вони виявили в куфері зовсім не цехіни, а всього лише значно дешевші на тодішньому валютному ринку таляри, які старий, очевидно, у темряві й поспіху переплутав із цехінами. Закінчення цієї історії читачеві вже відоме: гродський суд і банкет Немирича з друзями в замарстинівській корчмі Макольондри.)

У проміжку між убивством старого караїма Ісаковича та пограбуванням волоської дипломатичної місії на чолі зі старшим боярином Георгіцією, що восени 1615 року просувалася в розташування шведського короля, везучи цінні папери з приводу трансильванської спадщини, Самійло Немирич віддався науці та мистецтвам. 1614 року він видав у Дрездені віршованою латиною трактат «Про лікування маком і природу конопель»¹, дуже високо поцінований сучасниками, та, на жаль, безповоротно втрачений сьогодні. Крім того, він багато музикував, вояжував околицями Львова на власного винаходу прообразі нинішнього двоколісного ровера, зрідка полював і писав полемічні листи проти уніатського митрополита Іпатія Потія, навіть не підозрюючи, що того вже з рік немає серед живих.

Пограбування волоських послів виявилось найголоснішою справою за участі Немирича, коли не брати до уваги згадану в Лозинського «історію з пляцками», що завершилася для Немирича арештом і вежею. Нині, в часи остаточно розперезаної політкоректності та нищівно-тріумфальної ходи мережевого гештеґа #MeToo, навіть побіжна згадка про той епізод більше

¹ Оригінальний титул: «De papavere curatione et natura cannabis».

*Коли добрі знайомці зустрічають Немирича в замар-
стинівській корчмі Макольондри, то на їхнє ласкаве
запитання, а що він тут поробляє, чують не менш ла-
скаву відповідь: «Ге-ге, відсиджую вежу, панове!»*

Кінець безкоштовного уривку. Щоби
читати далі, придбайте, будь ласка,
повну версію книги.

BOOK2GO
ЕЛЕКТРОННІ КНИГИ

КУПИТИ